
Кирилюк Наталія Тимофіївна, завідувачка сектору Наукової бібліотеки
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

УДК 027.7(477.87)+027.08+070:001.895

СУЧАСНІ ЗАВДАННЯ ТА ПРІОРИТЕТИ РОБОТИ ЧИТАЛЬНОЇ ЗАЛИ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ: ШЛЯХ ІННОВАЦІЙ

Н. Т. Кирилюк

Ужгородський національний університет
Наукова бібліотека

Анотація: у статті розглядаються сучасні завдання та пріоритети роботи читальної зали періодичних видань Наукової бібліотеки Ужгородського університету та шляхи її інноваційних упроваджень.

Ключові слова: бібліотека Ужгородського національного університету, вища школа, інновації, наука, новітні технології, освіта, періодика, професіоналізм, підготовка спеціаліста.

Ужгородський національний університет – це сучасні стандарти у галузі науки і освіти, у високій якості навчання. Наукова бібліотека УжНУ є потужним електронним та друкованим ресурсом у допомогу студентству та науковцям.

Читальна зала періодичних видань Наукової бібліотеки УжНУ – вагомий структурний підрозділ книгозбірні, який зберігає у своєму фонді значну кількість газет та журналів, хронологія виходу яких починається з післявоєнних років. Це часописи та газети з природничих наук, техніки, сільського господарства, соціальних та гуманітарних наук.

Сьогодні завдання відділу періодичних видань – крокувати в ногу з сучасним користувачем. Своє завдання відділ вбачає в тому, щоб якісно і оперативно обслуговувати їх, надавати в користування необхідні періодичні видання за допомогою сучасних електронних технологій.

Фонд періодичних видань, що включає в себе журнали та газети, наразі нараховує понад 141 тис. примірників, та 1348 річних комплектів газет.

Періодичні видання Наукової бібліотеки комплектуються з другої половини ХХ століття, з часу заснування вишу. Значна частина фонду періодики – наукові журнали. Законодавчі і нормативні акти, інформаційні збірники і бюлетені, доповіді НАН України, вісники вузів, журнали НАН України та багато інших періодичних видань завжди у попиті. І досі цінними для користувачів залишаються такі колекції: літературно-художні журнали: "Вітчизна", "Березіль", "Дніпро", "Дзвін", "Всесвіт"; природничі: "Український математичний журнал", "Український фізичний журнал", "Український ботанічний журнал" та інші, які починаючи від перших томів надходять і сьогодні; краєзнавчі газети "Закарпатська правда", "Молодь Закарпаття" (зберігаються від 1945 року) тощо.

Для наукового пошуку у цьому величезному пласті видань необхідні інноваційні технології. Одним із пріоритетних завдань Наукової бібліотеки Ужгородського національного університету є якісне формування інформаційних ресурсів [1, с. 2].

У 2012 році в Науковій бібліотеці УжНУ розпочата активна робота з укладання електронного каталогу (ЕК) в програмі УФД/Бібліотека. Всі газети і журнали, які надходять до фонду бібліотеки, реєструються у електронному каталозі, а статті заносяться в електронний каталог статей (ЕКС). Кожен із номерів журналу чи газети має електронний бібліотечний супровід, це близько 300000 карток, що являє собою окрему базу періодичних видань (БД). Приєднання статей до цієї бази, створює окрему БД газетно-журнальних

публікацій періоду 1952–2020 років і являє собою електронну систематичну картотеку статей (ЕСКС). Паралельно ведуться карткові каталоги: алфавітно-хронологічний каталог журналів, алфавітно-хронологічний каталог газет; функціонує традиційна систематична картотека статей (СКС).

Користувачі читальної зали періодичних видань із задоволенням користуються ЕК та ЕСКС. Наявність ЕК – пріоритет не тільки читальної зали відділу періодичних видань, мережевий доступ до нього розширює можливості його використання для усіх користувачів. Доступ до ЕК та ЕСКС – відкритий в мережі Інтернет через сайт бібліотеки <http://www.lib.uzhnu.edu.ua>. Також на сайті відкритий онлайн-сервіс «Віртуальна довідка», який надає змогу виконати найрізноманітніші запити читачів – тематичні, фактографічні, адресно-бібліографічні. Також користувач може замовити онлайн завчасний підбір журналів та газет через послугу тематичного підбору літератури <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/node/49/show>. Бібліотекар подбає про електронне замовлення і зробить запит на них у відповідних відділах, які позначені на електронній картці у примірниках.

Працівники відділу періодичних видань тісно співпрацюють з центром наукометрії та інформаційної підтримки освіти та досліджень, відділом комплектування фондів, відділом наукової обробки документів, інформаційно-бібліографічним відділом. Для пропагування фондів використовуються соціальні мережі, найактивніша з яких є сторінка бібліотеки УЖНУ в мережі Facebook.

<https://www.facebook.com/%D0%9D%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%B1%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA%D0%B0%D0%A3%D0%B6%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D0%BD%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D1%83%D0%BD%D1%96%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%B8%D1%82%D0%B5%D1%82%D1%83-268066603662000/>.

Інноваційні впровадження в роботу наукової бібліотеки – це підвищення професійної компетентності працівників. Тому колектив бібліотеки під керівництвом директора, кандидата філологічних наук Марії Медведь, впевнено прямує шляхом інновацій, виконуючи сучасні завдання бібліотеки вищого навчального закладу.

Сайт містить інформацію про назви всіх періодичних видань, передплачених бібліотекою протягом усього періоду свого існування. Він являє

собою Алфавітно-хронологічний покажчик журнального фонду відділу періодичних видань, який включає більше 1700 назв та Алфавітно-хронологічний покажчик газет – близько 190 назв, які постійно поповнюються новими відомостями про надходження газет та часописів.

У пошуках новинок читачі прагнуть користуватися ЕКС, розраховуючи на добрі цифрові навички. Ведуть пошук статей за прізвищами авторів, за назвою твору, за предметними рубриками, ключовими словами, за персоналіями, за жанрами творів тощо. Періодичні видання доносять інформацію з урахуванням потреб її актуальності. Щорічно читальна зала отримує більше 120 назв періодичних видань. Традиційно вони представлені на інформаційних виставках "Нові надходження".

Періодичні фахові видання не мають собі рівних за ефективністю в поданні наукових знань. Наукова бібліотека УжНУ – постійний споживач продукції "Видавничого Дому "Академперіодика". Наукові журнали виставляються на відкритих переглядах літератури: "Journal of Physical and Mathematical Studies", "Agricultural and Chemistry Science", "Medical and Pharmaceutical review" та ін. Значна увага приділяється загальнонауковим і фаховим дисциплінам на відкритих переглядах літератури з бібліографічними оглядами. Серед них: "Друковані засоби масової інформації: природничі науки", "Друковані засоби масової інформації : гуманітарні науки". Проходять майстер-класи роботи з довідковим апаратом наукового журналу, наприклад, над профільними журналами: "Український хімічний журнал", "Журнал органічної та фармацевтичної хімії", "Фізіологічний журнал".

Наукові періодичні видання – джерело професійної компетенції. Робота з періодикою збагачує новими поняттями, сприяє закріпленню здобутих раніше знань. Це платформа для формування, становлення і зростання спеціаліста.

На ставлення до науково-методичних журналів як до навчальних, орієнтує майбутніх спеціалістів Місячник першокурсника. В рамках Місячника – квест "Скарбниця знань", бібліографічні огляди "Вам першокурсники: навчальні видання". Бібліотекар знайомить користувачів з електронним пошуком та електронною системою підбору матеріалів. Користуються популярністю у відвідувачів відділу комплекти журналів державного інформаційно-виробничого підприємства "Педагогічна преса", "Видавничої групи", "Основа" та ін. Матеріали цих видавництв вивчаються при здобутті фаху, а надалі застосовуються у викладацькій роботі педагогів різних спеціальностей. Періодика видавництва "Основа" являється базою професійного зростання фахівців, адже вони – низка професійно орієнтованих

фахових видань з різних дисциплін; газети "Шкільний світ" – експерт у галузі освіти. Для їх розкриття проходять "Дні спеціаліста", "Бесіди за "круглим столом".

Діяльність наукової бібліотеки вищого навчального закладу має важливе суспільне, соціокультурне значення, спрямовується на гуманізацію, освіченість, професіоналізацію користувачів, значна частка яких студентство [2, с. 7]. За словами ректора Ужгородського національного університету Володимира Смоланки «студенти університету представляють не тільки навчальний заклад, в якому здобули свій фах, але й країну у світових масштабах. Нині сотні іноземних здобувачів фаху з 29 країн світу відкривають Ужгород і Україну» [3, с. 1].

На сьогодні спостерігається реформування системи вітчизняної фахової періодики. Збільшені вимоги до видань, які не входять до наукометричних баз даних Scopus та/ або Web of Science Core Collection. В бібліотеці УжНУ вдалим проектом стало створення Центру наукометрії та інформаційної підтримки освіти та досліджень, діяльність якого направлена на аналіз публікаційного іміджу науки в УжНУ.

Нами, працівниками відділу періодичних видань, спостерігається підйом інтересу до загальнодержавної бази даних "Україніка наукова" та інформаційного ресурсу "Наукова періодика України". Це говорить про підняття статусу української науки та української мови. З інтересом читачі беруть до рук матеріали виставок: "Берегиня", "Мовні обрії", "Наше слово".

Велику допомогу в активізації доступу до фонду періодичних видань надає сайт бібліотеки. Це матеріали журналів і газети "Карпатський край"; журналів "Зелені Карпати", "Наш рідний край", "Тиса"; газет "Новини Закарпаття", "Закарпатська правда", "Молодь Закарпаття", "Срібна Земля", "Срібна Земля-фест", "Ужгород", "Ужгородський університет", "Погляд" та ін. Бібліотекарі відділу завдячують електронній базі даних "Праці вчених УжНУ", один із розділів якого носить назву "На ниві науки і освіти: Ужгородському національному університету – 75 років" . Практичні поради бібліотекарів скористуватись базами даних персоналій знаходять схвальний відгук, як от нещодавні запити про Д. Чепура, В. Лендела, В. Сливку, В. Комендара, І. Чендея, Ф. Потушняка, В. Попа та ін.

Відділ періодичних видань застосовує у своїй роботі інформацію різних електронних баз даних, створених власними силами колег – працівників Наукової бібліотеки Ужгородського національного університету. Сучасний користувач бібліотеки вільно володіє знаннями, інформацією, навиками

роботи з бібліографічними та повнотекстовими документами, надаючи перевагу "Науковим запискам Ужгородського державного університету", "Науковим вісникам Ужгородського національного університету", що надає впевненість нам, бібліотекарів, про те, що користуючись новими технологіями, створюючи власні бази даних, бібліотека надовго буде залишатися корисною своїм відвідувачам. Завдяки сучасним інноваційним технологіям, зберігаються та стають доступними, розширюються та розкриваються, надаються в користування універсальні фонди Наукової бібліотеки Ужгородського національного університету.

Література:

1. Медведь М. М. Політика інноваційних впроваджень у роботу Наукової бібліотеки Ужгородського університету. *Використання інструментів вебтехнологій як основа розширення бібліотечних онлайн-послуг у формуванні сучасного іміджу бібліотеки* : матеріали наук.-практ. інтернет-конф. (Ужгород, 18–25 черв. 2019 р.) ; ДВНЗ “Ужгор. нац. ун-т”, Наук. б-ка. Ужгород, 2019. URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/conference/82/index>
2. Завалевський Ю. Формування конкурентоспроможного фахівця – одне з головних завдань сучасного вищого навчального закладу. *Вища школа*. 2015. № 11–12. С. 7–18.
3. Смоланка В. І. Річниця вишу : виступ. *Погляд*. 2017. 25 жовт. С. 1.
4. Білявцева О., Грипич С. Підготовка фахівців спеціальності "Культурологія" на базі Наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету. *Вища школа*. 2011. № 9. С. 101–107.
5. Політова О. Бібліотека – інформаційний центр творчого розвитку студентів. *Вища школа*. 2016. № 10. С. 97–101.

СОВРЕМЕННЫЕ ЗАДАЧИ И ПРИОРИТЕТЫ РАБОТЫ ЧИТАЛЬНОГО ЗАЛА ПЕРИОДИЧЕСКИХ ИЗДАНИЙ: ПУТЬ ИННОВАЦИЙ

Ужгородский национальный университет
Научная библиотека

Н. Т. Кирилюк

Аннотація: В статье рассматриваются современные задачи и приоритеты работы читального зала периодических изданий Научной

библиотеки Ужгородского национального университета и путь ее инновационных внедрений.

Ключевые слова: библиотека Ужгородского национального университета, высшая школа, инновации, наука, новейшие технологии, образование, периодика, профессионализм, подготовка специалиста.

MODERN TASKS PRIORITIES OF THE READING ROOM OF PERIODICALS: THE PATH OF INNOVATION

Uzhhorod National University
Scientific Library

N. Kirilyuk

Abstract: The article considers modern tasks and priorities of the reading room of periodicals of the Scientific Library of Uzhhorod National University and the way of its innovative implementations.

Keywords: Uzhhorod National University library, high school, innovations, science, latest technologies, education, periodicals, professionalism, specialist training